

פ' בהעלתך

(1) במדבר פרק י

כט ויאמר משה לחבב בן-רעואל המדיני חתן משה נסעים | אֲנַחְנוּ אֲלֵי-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אִתּוֹ אֲתָן לָכֶם לָכֶּה אֲתָנוּ וְהִטְבַּנּוּ לָךְ כִּי-הוּא דִבְרַת-טוֹב עַל-יִשְׂרָאֵל:
ל ויאמר אליו לא אלהי פי אם-אל-ארצי ואל-מולדתי אלה:
לא ויאמר אל-נא תעזב אתנו פי | על-כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים:
לב והיה פי-תלך עמנו והיה | הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך:

(2) שמות פרק יח פסוק כז

וישלח משה את-חנתו וילך לו אל-ארצו:

(3) ספר שמות פרק ב

(יח) ותבאנה אל רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום:

(4) רש"י במדבר פרק י פסוק כט

חובב, (ספרי) הוא יתרו שנאמר (שופטים ד) מבני חובב חותן משה ומה ת"ל (שמות ב) ותבאנה אל רעואל אביהן מלמד שהתינוקות קורין לאבי אביהן אבא ושמות הרבה היו לו יתרו ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה חובב על שחיבב את התורה וכו':

(5) רמב"ן במדבר פרק י פסוק כט

ויאמר משה לחבב, כבר פירשתי (שמות ב טז) כי חובב שם חדש שקראו ליתרו כאשר שב לתורת ישראל, כי זה דרך כל המתגייר כי לעבדיו יקרא שם אחר, והנה משה חילה פניו ללכת עמהם ואמר לו סתם והטבנו לך, והוא חשב שיתנו לו מן השלל כסף וזהב ובגדים וצאן ובקר ולא תהיה לו נחלה בתוכם, ועל כן לא היה חפץ, וענה כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך, כי שם לי נחלה ונכסים וכבוד, אז אמר לו משה אל נא תעזב אתנו, כי מדעתך המדבר תהיה לנו לעינים בכבוש הארצות ותורנו הדרך אשר נעלה בה, ומכל הטוב ההוא אשר ייטיב ה' לנו נטיב לך, רמז לתת לו אחוזה בארץ טובה בשכרו על טרחו ועזרתו אשר יעזרם בכבוש הארץ, ועל דעתי כי נתרצה אליו בזה ועשה כן כאשר הזכרתי שם (שמות יח א), וכך אמרו בירושלמי (בכורים פ"א ה"ד) בני קיני חותן משה מביאין וקורין, דכתיב לכה אתנו והטבנו לך:

(6) ספורנו שמות פרק יח פסוק כז

וישלח משה את חותנו, כי לא רצה ללכת עם ישראל לארץ, כאמרו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך, וזה אולי מצד זקנתו . . . אבל בני יתרו הלכו עם ישראל לארץ בלי ספק, כאמרו ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים וכו'

(7) אבן עזרא במדבר פרק י פסוק כט

מצאנו שצפורה היא בת רעואל כי כן כתוב ויתן את צפרה בתו ועוד להשקות צאן אביהן אל רעואל אביהן והנה חובב הוא בן רעואל והנה הוא אחי צפורה ולפי שקול הדעת הוא יתרו בעבור חנתנו במדבר ואמר על דבר יתרו כאשר בא אל המדבר אשר הוא חנה שם ואם יטעון טוען כי הכתוב אמר על יתרו חותן משה יש להשיב כי דרך המקרא לקרוא אבי הנערה ואחיה חותן והעד לחובב בן רעואל המדיני חותן משה וכבר נתברר שחובב אחי צפורה וקראו חותן משה ואם אמר אין חותן משה דבק עם חובב רק עם רעואל התשובה מבני חובב חותן משה

(8) ורבים אמרו שחובב הוא יתרו והוא אבי צפורה ורעואל היה זקנה ואמר הכתוב אל רעואל אביהן כאשר אמר יעקב אלהי אבי אברהם ואמר הכתוב בתו כאשר אמר על בלשצר שהוא בן נבוכדנצר והוא בן בנו וחכמינו אמרו שבעה שמות היו לו ליתרו ושבעים פנים לתורה:

(9) רש"י שמות פרק יח פסוק כז

וילך לו אל ארצו, לגייר בני משפחתו (מכילתא):

(10) גור אריה למהר"ל שמות פרק יח פסוק כז

לגייר את משפחתו. דאם לא כן, אלא שהלך מעצמו בשביל נכסים שלו ובשביל ארצו, כמו שאמר "כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך" בפרשת בהעלותך (במדבר י, ל), (ד) אם כן היה ראוי לכתוב הלוכו בפרשת בהעלותך "וישלח משה את חנתו [וילך לו אל ארצו]", שהרי בפרשת בהעלותך משמע דיתרו קבל את דברי משה שאמר לו "אל נא תעזוב" (שם שם לא). אלא, מתחלה רצה יתרו ללכת אל ארצו בשביל נכסים שלו, ומשה אמר "אל נא תעזוב אותנו וגומר", ויתרו קבל דברי משה. והא דכתיב כאן "וילך לו אל ארצו", אין זה רק לגייר משפחתו, אבל קבל דברי משה, והלך וחזר אליהם. ובמכילתא דורש גם כן, יכול שהלך ולא עשה, תלמוד לומר "ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים" (שופטים א, טז), הרי שבני קיני חותן משה היו יושבים בתוך ישראל:

(11) ספר שמות פרק יח

(יג) וַיְהִי מִמָּחֳרַת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעָרֶב:

(12) רש"י על שמות פרק יח פסוק יג

ואין פרשה זו כתובה כסדר שלא נאמר ויהי ממחרת עד שנה שניה אף לדברי האומר יתרו קודם מ"ת בא שילוחו אל ארצו לא היה אלא עד שנה שניה שהרי נאמר כאן וישלח משה את חותנו ומצינו במסע הדגלים שאמר לו משה (במדבר י) נוסעים אנחנו אל המקום וגו' אל נא תעזוב אותנו ואם זו קודם מ"ת משלחו והלך היכן מצינו שחזר וא"ת שם לא נאמר יתרו אלא חובב ובנו של יתרו היה הוא חובב הוא יתרו שהרי כתיב (שופטים ד) מבני חובב חותן משה:

(13) רמב"ן שמות פרק יח פסוק א

וכן נראה לי שאמר כאן (בפסוק כז) וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו, שהיה זה בשנה הראשונה, והלך לו אל ארצו וחזר אליו, ויתכן שהלך שם לגייר את משפחתו וחזר למשה ועודנו בהר סיני כי קרוב הוא למדין, כמו שהזכרתי, שהרי בנסוע המחנה באייר בשנה שנייה כשאמר לו משה נוסעים אנחנו לכה אתנו (במדבר י ט), וענה אותו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך (שם ל), התחנן לו משה מאד ואמר לו אל נא תעזוב אותנו וגו' והיית לנו לעינים, והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך (שם לא לב), ולא השיב אותו דבר, ונראה שקבל דבריו ועשה כרצונו ולא עזבם: